Maa- ja metsätalousministeriö, luonnonvaraosasto

Kalatalousneuvos Risto Lampinen, Kalastusneuvos Eija Kirjavainen ja neuvotteleva virkamies Tapio Hakaste

HE 134/2016 vp eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2017 ja sen puitteissa kalatalous

Muistio valtiovarainvaliokunnan maatalousjaoston kuulemiseen 21.10.2016

2017 TAE:ssa kalatalouden määrärahat ovat osa Luonnonvaratalous-lukua (luku 30.40)

30.40.62 Elinkeinokalatalouden edistäminen

- Momentille esitetään 20 881 000 euron määrärahaa, josta Euroopan meri- ja kalatalousrahaston (EMKR) toimintaohjelmaan 19 606 000 euroa
- EU:n osuus (EMKR) on 10 591 000 euroa
- Kokonaan kansallisiin toimenpiteisiin esitetään 1 275 000 euroa, josta maksetaan mm. kaupallisen kalastuksen vakuutustukilain mukaiset valtionosuudet ja ns. saimaannorppakorvaukset ammattikalastajille
- Euroopan komission hyväksymän toimintaohjelman mukaan Suomi saa EU:lta ohjelmakaudella 2014–2020 yhteensä runsaat 74,3 M€ EMKR-varoja, minkä lisäksi toimintaohjelmaan on osoitettava 66,5 M€ kansallista vastinrahaa (Manner-Suomi ja Ahvenanmaa yhteensä).
- Meri- ja kalatalousrahaston varoja voi käyttää kalatalouselinkeinojen investointi- ja kehittämishankkeisiin, kalatalouden ympäristöhankkeisiin, meripolitiikan toteuttamiseen sekä kaupallisen kalastuksen valvontaan ja EU:n tiedonkeruuohjelman toimenpiteisiin.
- Ohjelman tavoitteena on elinkeinojen uudistuminen ja kestävä kasvu. Erityisesti panostetaan uusiin innovaatioihin, joilla voidaan ratkaista kehityksen pullonkaulana olevia ongelmia ja löytää uusia kasvun mahdollisuuksia.
- Momentin päätösosaan sisältyy tekninen virhe EMKR-ohjelman kansalliseen rahoitusosuuteen: 8,900 milj. euron sijasta tulisi olla 9,015 milj. euroa. Korjaus esitetään täydentävässä talousarvioesityksessä.

30.40.20. Kalakannan hoitovelvoitteet

- Momentille esitetään 3 000 000 euron määrärahaa.
- Vuoden 2016 talousarvioon verrattuna määräraha pysyy samana
- Maksut käytetään lupapäätösten mukaisesti hankkeiden aiheuttamien haittojen edellyttämiin kalakantojen hoitotoimenpiteisiin.

30.40.31. Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen (Kalataloudelliset kunnostus-, kehittämis- ja kokeiluhankkeet)

- Kalataloudellisiin hankkeisiin esitetään 3 257 000 euron määrärahaa.
- Mainitusta määrärahasta 2 500 000 euroa on varattu Vaeltavien ja uhanalaisten kalakantojen elvyttäminen -kärkihanketoimenpiteelle (2016-2018), jossa vaelluskalakantojen luontainen lisääntymiskierto pyritään palauttamaan kalatiestrategian kärkikohteista valituilla pilottialueilla. Määräraha on strategista vipurahoitusta, jolla luodaan edellytyksiä yhteistyölle, uudenlaisille hankkeille sekä kalakantojen hoito- ja elvyttämistoimenpiteiden jatkuvuudelle. Keskeisenä tukikriteerinä on hankkeiden merkittävä omarahoitusosuus ja nopea toteutettavuus.
- Loppuosa määrärahasta (757 000 euroa) on tarkoitettu kalataloudellisiin kunnostustoimenpiteisiin.

, **Tenon kalastussopimukseen liittyvät määrärahat**

- Momentin 30.40.22 Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen, varojen käyttökohteena 3 on eräiden Suomen tekemien kalastusta koskevien sopimusten valvonnasta aiheutuvien menojen maksaminen.
- Tenojoen sopimukseen liittyvien velvoitteiden osuus tästä on noin 110 000 euroa. Määrärahalla katetaan kalastuksen valvonta- ja luvanmyyntikuluja.
- Tenojoen kalastuslupamaksutuloista vuonna 2016 valtiolle kuuluvana osuutena on otettu huomioon tällä momentilla 135 000 euroa.
- Tenojokea koskeva uusi kalastussopimus on tarkoitus saada voimaan kalastuskaudelle 2017. Uudessa sopimuksessa myytävien kalastuslupien määrä pienenee kolmanneksella nykytasoon verrattuna ja niistä kertyneiden maksujen sijaan lupamäärä jaetaan Suomen ja Norjan kesken. Mikäli matkailulupien hintoihin ei tehdä muutoksia, Suomen osuus lupatuloista laskisi 25 %. Vaikutus riippuu kuitenkin myöhemmin määrättävistä lupahinnoista. Luvat voidaan hinnoitella vapaammin markkinaehtoisesti jatkossa, millä voidaan vaikuttaa lupatulokertymään sitä kasvattavasti.
- Uuteen kalastussopimukseen sisältyy nykyisen sopimuksen tavoin seurantaa, kalastuksen valvontaa ja kalastuslupien myyntiä koskevia velvoitteita, jotka ovat samaa suuruusluokkaa kuin nykyiset seurantakustannukset.
- Valtioneuvoston lausuman mukainen kaikuluotaustekniikalla toteutettava lohikantojen seuranta vaatii lisäresursseja, jotka on huomioitu täydentävään talousarvioesitykseen Luonnonvarakeskuksen toimintamenoihin sisältyvällä 490 000 euron lisämäärärahalla.

30.40.51. Kalatalouden edistäminen

- Momentille esitetään 8 700 000 euron määrärahaa.
- Vuoden 2016 talousarvioon verrattuna määräraha pienenee 1 850 000 euroa, koska maksukertymä on ollut arvioitua pienempi.
- Momentin määrärahatarve perustuu uuden kalastuslain siirtymäsäännösten (133 §) mukaisesti arvioon siitä, miten paljon kalastonhoitomaksuvaroja kertyy kuluvan vuoden (2016) aikana.
- Määräraha koostuu vuonna 2016 kertyneistä maksuista vesialueen omistajille palautettavasta osuudesta (2 600 000 euroa), Kalastonhoitomaksujen kannosta valtiolle aiheutuvista menoista (700 000 euroa) ja muusta kalastuslain 82 §:n mukaisesta toiminnan rahoituksesta (5 400 000 euroa).
- Määrärahaa käytetään kalastuslain (379/2015) 82 §:n määräämällä tavalla seuraavasti:
- 1) kalavesien kestävän käytön ja hoidon suunnittelusta ja toimeenpanosta, ohjaamisesta ja kehittämisestä sekä kalastuksenvalvonnasta aiheutuviin kustannuksiin;
- 2) kalatalousalueiden toiminnasta aiheutuviin kustannuksiin;
- 3) kalatalousalan neuvontapalvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin;
- 4) kalavesien yleiskalastusoikeuksien hyödyntämiseen sekä kalastusopastoimintaan perustuvasta käytöstä maksettaviin korvauksiin vesialueen omistajille; sekä
- 5) valtiolle ja Metsähallitukselle kalastonhoitomaksun kannosta aiheutuvien menojen maksamiseen.

- Maa- ja metsätalousministeriö voi käyttää maksuvaroja 94 §:n 1 momentin 2—8 kohdassa tarkoitetuista rekistereistä aiheutuvien menojen maksamiseen